

Språkrådet
post@sprakradet.no

Høyringsfråsegn til framlegg til rettskrivingsendingar

Høyringsfråsegna gjeld framlegga i delane 3.1 og 5.2 i høyringsnotatet. Me meiner at dei foreslåtte endringane i desse delane ikkje bør gjennomførast. Grunngeving følgjer nedanfor.

3.1 Bøying av *hub(b)* og *spot(t)*

Ser ein desse to orda isolert, kan det nok vere grunnar til å gjere endring. Samstundes synest det uheldig å berre gjere dette for to ord, utan å konkretisere kva for konsekvensar det vil eller bør ha for andre, tilsvarande importord. Ein viser i høyringsnotatet til retningslinene for norvagisering av importord, og ein burde då også vurdert om og eventuelt korleis dette forslaget bryt med dei generelle prinsippa i retningslinene, framfor alt enkelheitsprinsippet (del 7.2.5). Dei orda det her er tale om, som endar på enkel konsonant i engelsk, kan med god grunn seiast å høyre til ei klasse av ord, og noko av tanken med enkelheitsprinsippet er vel då at norma skal vere føreseieleg for språkbrukarane. Det blir ho neppe med dette forslaget, og det synest utfordrande å eventuelt skulle normere orda *hit* og *laptop* på same måte seinare (altså obligatoriske former som *hitten*, *hittar*, *hittane*). Ordet *laptop* er særskilt utfordrande, for her må ein ta stilling til skrivemåte av både føre- og etterledd. (Ordet er i høyringsnotatet omtalt som om det er normert, men det finst ikkje i ordboka på nett, så her har det kanskje skjedd ein feil?). Ein står dermed i fare for å ende opp med ei normering der den gruppa av importord får ulike reglar. Kanskje kan dette forsvarast ved å vise til usus, men det fører altså til at normeringa ikkje er føreseieleg for ein større eller mindre del av språkbrukarane.

5.2 Endring i normering av ein del ord med *hv-/kv-*

Her foreslår ein *hvil*, *hvile*, *hvit*, *hvitt* og fleire som eineformer i bokmål. Samstundes foreslår ein *kvitbjørn* som eineform, og ein vil halde fram med valfridom i *hval/kval* og *hvass/kvass*. Framlegget om eineformene på *hv-* (*hvil* osb.) er grungjeve i bruken i bokmålstekstar, utan at ein har kvantifisert omfanget, noko som framstår som nokså vilkårleg. I tillegg viser ein til *stramleiksprinsippet*, og at dette då er eit steg mot såkalla "innstramming på sikt".

I motsetning til dette argumenterer ein i pkt. 5.1 ved å vise til *enkelheitsprinsippet*, når ein vil gje valfridom mellom *-ø-* og *-øy-* i nokre utvalde verb, og ein nemner at det kan vere vanskeleg for ein bokmålsbrukar å forstå kvifor det er ulike reglar for ord i same kategori. Ord som har etymologisk *hv-* (og *kv-* som mogleg alternativ), kan i høg grad også seiast å tilhøyre same kategori, altså ei klasse av ord, sjølv om det her er tale om ord i ulike ordklasser, jf. Retningsliner for normering (del 6.2.5), som ein viser til i høyringsframlegget. Særleg tydeleg er

mangelen på 'enkelheit' (som altså skal innebere at normeringa er føreseieleg) med den foreslått motsetninga *kvitebjørn/hvit*, men det vil vere svært vanskeleg å forstå kvifor ei form som *kval* skal vere tillaten medan *kvit* og andre ikkje er det.

Generelt

Begge dei omtalte punkta ovanfor ber preg av ein viss vilje til eller ønske om å normere, og det utan at det kjem klart fram at gjeldande normer er særleg problematiske på noko vis. I begge tilfella viser ein til einskilde punkt i Retningsliner for normering, utan å seie noko om og korleis forslaga kan vere problematiske eller diskutabile ut ifrå andre punkt i dei same retningslinene. I tillegg nemner ein usus og kvantitative vurderingar av denne, men i heller generelle ordelag, slik at ein får inntrykk av at kvantifiseringa blir noko vilkårleg. Konsekvensen av dette kan dermed bli noko som liknar vilkårleg 'ord for ord-normering', der ein ikkje ser kva for følgjer eventuelle normeringsvedtak kan få for heilskap og samanheng.

Med helsing:

Tilsette ved Institutt for nordisk og mediefag, Universitetet i Agder:

Tom Flaten, førstelektor

Elin Gunleifsen, førsteamanuensis

Vidar Haslum, førsteamanuensis

Rune Røstad, professor

Magnhild Selås, professor